७. आयोजनाको कार्यअवधि

नेपाल सरकार र एशियाली विकास बैंक बीच ८ मे २०१२ मा भएको ऋण सम्झौता अनुसार औपचारिक रुपमा सुरु यस आयोजनाको कार्यावधी पाँच बर्ष सम्म रहनेछ ।

८. कार्यान्वयन विधि

यस आयोजनाको संयोजन सहरी विकास मन्त्रालय, सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, आयोजना समन्वय कार्यालयले गर्ने छ भने सम्पूर्ण निर्माणकार्य सिद्धार्थनगर नगरपालिकाले एकिकृत शहरी विकास आयोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई मार्फत गर्नेछ । नगरपालिकामा नगर प्रमुखको अध्यक्षतामा गठन हुने एक नगर स्तरीय निर्देशक समितिको निर्देशनमा परियोजना प्रमुख मार्फत आयोजना कार्यान्वयन हुनेछ । यस आयोजना अन्तर्गतको विविध कार्यक्रम सफलताका साथ संचालन गर्न डिजाईन तथा सुपरीवेक्षण कन्सल्टेन्ट (Design Supervision Consultant) तथा गैह-सरकारी संस्था (NGO) परामर्शदाताहरु नियुक्त गरी निजी क्षेत्र, स्थानीय सामाजिक संघ संस्था, समूह लगायत स्थानीय जनताहरुको सहयोग समेत प्राप्त भइरहेको छ ।

९. आयोजनाको महत्त्व, अवसर र उपलब्धी

- नेपाल सरकार, सहरी विकास मन्त्रालय तथा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको प्राथमिकतामा रहेको कार्यक्रम;
- स्थानीय निकायको चासो र आवश्यकता;
- दातृ निकायको सहयोग;
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेसीकरण (Gender Equality and Social Inclusion - GESI) लाई सम्बोधन गर्ने कार्यक्रम रहेको;
- सबल पूर्वाधारहरु जस्तै ढल प्रणालीको विकास, सडक सुधार तथा स्यानिटरी ल्याण्ड फिल्ड साइट सहितको फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्य भई नगर क्षेत्रको वातावरणमा उल्लेख्य सुधार आउने;
- सामुदायिक विकास कार्यक्रमको माध्यमबाट जनचेतना अभिवृद्धि हुने, सीपमूलक कार्यक्रमद्वारा क्षमता अभिबृद्धि भई रोजगारीको अवसर प्राप्त हुने;
- शहरलाई सफा राख्ने अभियानको शुरुवात हुने;
- सामाजिक सचेतनाको माध्यमबाट नागरिकहरुमा आफ्नो क्षेत्र विकास र सुधारको लागि आफै सचेत र सहभागी हुनु पर्ने कुराको चेतना विकास हुने ।

१०. आयोजनाबाट सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रमहरु	खर्च रकम (मिलियन डलर)
१	फोहोरमैला व्यवस्थापन र सुधार	३.३७
२	ढल व्यवस्थापन र सुधार	६.७८
३	सडक सुधार	१.७७
४	सामुदायिक संरचना	०.३२
५	वातावरण तथा सामाजिक प्रभाव न्यूनिकरण	०.६०
६	परामर्शदाता	१.७४
७	चालु खर्च	०.६१
८	भैपरी आउने खर्च	२.००
	जम्मा	१७.१८

सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको कार्यालय

एकीकृत सहरी विकास आयोजना

परियोजना कार्यान्वयन इकाई

भैरहवा, रुपन्देही

फोन : ०७१-५२३५६०

फ्याक्स : ०७१-५२०२०९

Email: iudp.siddharthanagar@gmail.com

सामुदायिक विकास कार्यक्रमको लागि परामर्शदाता गैसस

नेपाल ग्रामीण विकास केन्द्र (NRDC)

सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको कार्यालय

एकीकृत सहरी विकास आयोजना

परियोजना कार्यान्वयन इकाई

सिद्धार्थनगर, रुपन्देही

सिद्धार्थनगर नगरपालिका भवन

सिद्धार्थनगर नगरपालिका क्षेत्रभित्र बुद्धचोकको एक दृश्य

सामुदायिक विकास कार्यक्रमको लागि परामर्शदाता गैसस

नेपाल ग्रामीण विकास केन्द्र (NRDC)

२०७०

१. सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको परिचय:

सिद्धार्थनगर नगरपालिका नेपालको राजधानी काठमाण्डौ देखि लगभग २८५ कि.मि.दक्षिण-पश्चिममा अवस्थित छ । नेपालको पश्चिमाञ्चल विकासक्षेत्र अर्न्तगत लुम्बिनी अञ्चल, रुपन्देही जिल्लाको सदरमुकाम रहेको यस नगरपालिका ८३° २६' पूर्वी देशान्तर र २७° ३१' उत्तरी अक्षांश रेखा भित्र रहेको छ । यो नगरपालिकाको क्षेत्रफल ३६.०३ वर्ग कि.मी. रहेको छ भने यो नगरको उचाइ समुन्द्र सतहबाट ११० मिटर छ । यस नगरपालिकाको सिमाना पूर्व: बगाहा र बसन्तपुर गा.वि.स., पश्चिम: हाटी बनगाई गा.वि.स., उत्तर: पडसरी र फर्साटिकर गा.वि.स., दक्षिण सुनौली (महाराजगञ्ज जिल्ला, भारत) सँग जोडिएको छ । रूपन्देही जिल्लाको दक्षिणी भागमा अवस्थित सिद्धार्थनगर नगरपालिका नेपाल र भारतको सिमानामा पर्ने पाँचवटा मुख्य प्रवेशद्वारहरु मध्ये एक महत्वपूर्ण पर्यटकीय, व्यापारीक र औद्योगिक केन्द्रको रूपमा स्थापित तथा भगवान गौतम बुद्धको बाल्यकालको नाम सिद्धार्थ (सर्वअर्थसिद्ध) बाट सम्बोधित नगर हो । हाल सिद्धार्थनगर नगरपालिका वडा नं. ७ मा पर्ने भैरहवा गाउँ नै सिद्धार्थनगरको पुरानो थलो हो ।

जिल्लाको कूल क्षेत्रफल १३६० वर्ग कि.मि. मध्ये २.६४% क्षेत्र ओगटेको यो नगरपालिका २०२४ सालमा भैरहवा नगरपञ्चायत, २०३४ सालमा सिद्धार्थनगर नगरपञ्चायत र २०४७ साल जेठ २८ गते सिद्धार्थनगर नगरपालिका घोषित भएको हो । यस नगरपालिकामा १३ वटा वडाहरु रहेकाछन् । कृषि क्षेत्र ८२.२९%, आवास क्षेत्र ८.६३%, बजार क्षेत्र १.५३% र अन्य ७.५५% रहेको यस नगरपालिकामा घरधुरी संख्या १२,५१३ र जनसंख्या ६४,५६६ मध्ये महिला ३१८९५, पुरुष ३२६७१ र जनघनत्व १७९८ व्यक्ति प्रति वर्ग कि.मी. रहेको छ । यस नगरपालिकाको साक्षरता ७८.९४% रहेकोछ ।

(Source: Population Census - 2011)

२. एकीकृत सहरी विकास आयोजनाको परिचय :

एशियाली विकास बैंकको ऋण तथा अनुदान सहयोगमा नेपालका तराईमा अवस्थित सहरहरु क्रमश: धरान नगरपालिका, जनकपुर नगरपालिका, सिद्धार्थनगर नगरपालिका र नेपालगञ्ज नगरपालिकामा सहरी वातावरण पूर्वाधारहरुको विकासको माध्यमबाट नगरवासीहरुको जीवनस्तरमा वृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ जुलाई २०१२ देखि एकीकृत सहरी विकास आयोजना (Integrated Urban Development Porject - IUDP) सञ्चालनमा रहेकोछ । यस आयोजनामा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेसीकरणलाई समेत मूल प्रवाहमा राखि सहरी पूर्वाधारहरु निर्माण एवं जनचेतना अभिवृद्धिको माध्यमबाट आर्थिक विकास गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । यो आयोजना अन्तर्गत सिद्धार्थनगर नगरपालिकामा सञ्चालन हुने कार्यकमको कूल लागत १७.१८ मिलियन अमेरीकी डलर छ भने यस आयोजनको कार्यावधि ५ बर्षको रहेको छ ।

३. आयोजनाको उद्देश्य

३.१ नगरपालिकाहरुमा सहरी पूर्वाधार विकास गर्ने:

- ३.१.१ सतही ढल प्रणाली लाई व्यवस्थित गर्नुका साथै सडक सुधारका कार्य गर्ने;
- ३.१.२ स्यानिटरी ल्याण्ड फिल्ड सहितको फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने ।

प्रस्तावित ल्याण्ड फिल्ड साइट क्षेत्र

नगरपालिका क्षेत्रमा ढलको अवस्था

३.२ सामुदायिक विकास कार्यक्रम सञ्चालन तथा लैगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणमा अभिवृद्धि गर्ने:

- ३.२.१ नगरवासीलाई स्वास्थ्य, सरसफाई सम्वन्धी विषयमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने;
- ३.२.२ समुदायलाई परिचालन गरी सार्वजनिक स्थलमा स-साना सामुदायिक पूर्वाधारहरुको विकास गर्ने;
- ३.२.३ समाजका महिला, न्यून आयवर्ग, दलित, गरिबीको रेखामुनि रहेका मानिसहरुलाई सीपमुलक तालिम दिई स्वरोजगारको अवसर प्रदान गर्ने;
- ३.२.४ सहरी विकास मन्त्रालयको समन्वयमा लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणको क्षमता वृद्धि गर्ने ।

४. सिद्धार्थनगर नगरपालिकामा प्रस्तावित कार्यक्रमहरु

आयोजनाको उद्देश्य प्राप्त गर्न यस सिद्धार्थनगर नगरपालिकामा निम्न प्रकारका कार्यक्रमहरु संचालन हुनेछन् ।

- १३.१२ कि.मि. नयाँ सतही ढल निर्माण तथा ३८.५ कि.मि. विद्यमान ढल प्रणालीको सुधार गर्ने (ढल सफा गर्ने र झारपात हटाउने समेत);

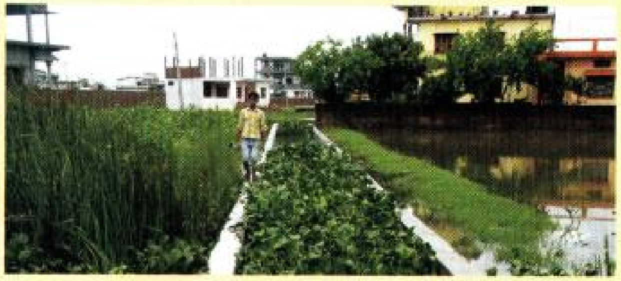
नगरपालिका क्षेत्रमा ढलको अवस्था

नगरपालिका क्षेत्रमा सडकको अवस्था

- ९ कि.मि. सडक निर्माण तथा सुधार गर्ने;
- स्यानिटरी ल्याण्ड फिल्ड साइट सहितको फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने (स्यानिटरी ल्याण्ड फिल्ड साइटको लागि पट्खौली गा.वि.स. वडा नं ८ मा ६ विगाहा जग्गा खरिद गरिसकिएको);
- सामुदायिक विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने तथा लैगिंक समानता र सामाजिक समावेशिकरणमा अभिवृद्धि गर्ने ।

५. एकीकृत सहरी विकास आयोजनाको कार्यक्षेत्र

एकीकृत सहरी विकास आयोजना, सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको कार्य क्षेत्र सिद्धार्थनगर नगरपालिका भित्र पर्ने सम्पूर्ण क्षेत्र बुझिनेछ । तर पनि यस आयोजनाले नगरपालिका भित्र रहेको अति गरीव बस्ती र पिछडिएको क्षेत्रको स्तरोन्नतीको लागि विशेष ध्यान दिने छ । एक सम्पन्न तथा सम्मुन्नत शहरको निर्माण पर्याप्त मानवीय तथा आर्थिक साधन/श्रोत, सामाजिक तथा साँस्कृतिक मूल्य मान्यता, सामाजिक जागरणको अवस्था, प्राकृतिक बनोट आदि जस्ता आधारभूत कुराहरुमा निर्भर रहने हुन्छ । तसर्थ उपलब्ध साधन स्रोतको समुचित प्रयोग गरी सिद्धार्थनगर नगरक्षेत्रको आधारभूत पूर्वाधारको विकास गरिने छ ।

६. अनुमानित लागत तथा वित्तीय व्यवस्था

यस नगरपालिकामा संचालन गरिने यस आयोजनाको कुल लागत १७.१८ मिलियन अमेरीकी डलर (रु १ अरब ६४ करोड ९२ लाख ८० हजार, १ डलर = ९६ रुपैंया) हुनेछ । उक्त लागत मध्ये निर्माण कार्यमा १२.२४ मिलियन अमेरीकी डलर (रु १ अरब १७ करोड ५० लाख ४० हजार र ४.९४ मिलियन अमेरीकी डलर (रु ४७ करोड ४२ लाख ४० हजार) संस्थागत विकास, सामाजिक विकास, तालिम, परामर्श, लगायत विविध गैर निर्माण कार्यहरुमा खर्च हुने अनुमान गरिएको छ ।